

2025/2026. TANÉVBEN ÉRVÉNYES
TANTÁRGYI PROGRAM (I. évfolyamra iratkozó hallgatók részére)

Tantárgy teljes neve: FIZIKAI KÉMIA GYÓGYSZERÉSZEKNEK							
Képzés: egységes osztatlan képzés (gyógyszerész)							
Munkarend: nappali							
Tantárgy rövidített neve: Fizkém							
Tantárgy angol neve: Physical Chemistry for Pharmacists							
Tantárgy német neve: Physikalische Chemie für Pharmazeuten							
Tantárgy besorolása: <u>kötelező</u> /szabadon választható/kritériumkövetelmény							
Tantárgy neptun kódja: GYKGYI122G1M							
A tantárgy oktatásáért felelős szervezeti egység: GYTK Gyógyszerészeti Intézet ÁOK Biofizikai és Sugárbiológiai Intézet							
A tantárgyfelelős neve: Prof. Antal István Elérhetőség: telefon: (1) 476-3600/53016 e-mail: antal.istvan@semmelweis.hu Helyettes: Dr. Ludányi Krisztina Elérhetőség: telefon: (1) 476-3600/53017 e-mail: ludanyi.krisztina@semmelweis.hu				Beosztás, tudományos fokozat: egyetemi tanár, PhD egyetemi docens, PhD			
A tantárgy oktatásában résztvevő(k) neve(i): Prof. Antal István Dr. Ludányi Krisztina Dr. Molnár Kristóf Dalmadiné Dr. Kiss Borbála Dr. Király Márton Hamar Dávid				Beosztás, tudományos fokozat: egyetemi tanár, PhD egyetemi docens, PhD egyetemi docens, PhD tudományos munkatárs, PhD tudományos segédmunkatárs, PhD egyetemi tanársegéd, PhD hallgató			
A tantárgy heti óraszám: <div>2 óra elmélet 3 óra gyakorlat</div>				A tantárgy kreditpontja: <div>5 kredit</div>			
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja és feladata a képzés céljának megvalósításában: A tárgy célja a gyógyszerészeti ismeretekhez szükséges fizikai-kémiai alapok elsajátítása. A fizikai kémia ismerete biztos alapot ad a gyógyszerkészítés eljárásainak és gyógyszerellenőrzés módszereinek, illetve a gyógyszerek szervezetbeni sorsának megértéséhez.							
A tantárgy rövid leírása: A fizikai kémia az anyag belső felépítésével, az anyagszerkezettől függő kölcsönhatásokkal, valamint az anyagi rendszerben végbemenő változások befolyásolásának legáltalánosabb törvényszerűségeivel foglalkozik. A hallgatók megismerkednek az alapvető fizikai-kémiai ismeretekkel a termodinamika, reakciókinetika, elektrokémia, reológia, határfelületi jelenségek, transzportfolyamatok, és mérési adatok feldolgozása területéről. Az előadások és gyakorlatok anyaga alapot ad a gyógyszerkönyvi fizikai és fizikai kémiai módszerek megértéséhez.							
Az adott félévi kurzusra vonatkozó adatok							
Tárgyfelvétel féléve	Kontakt elméleti óra	Kontakt gyakorlati óra	Kontakt demonstrációs gyakorlati óra (szeminárium)	Egyéni óra	Össz. óra	Meghirdetés gyakorisága	Konzultációk száma

2. félév	28	42	--	--	70	Őszi szemeszterben* Tavaszi szemeszterben* Mindkét szemeszterben* (* Megfelelő aláhúzendő)	
A kurzus oktatásának időterve**							
Elméleti órák tematikája (heti bontásban): <ol style="list-style-type: none"> 1. Termodinamika 1 2. Termodinamika 2 3. Anyagi állapotok 4. Fázisátmenetek 5. Oldatok és elegyek 1 6. Oldatok és elegyek 2 7. Reakció kinetika 1 8. Reakció kinetika 2 9. Transzport folyamatok 1 10. Transzport folyamatok 2 11. Makromolekulák 12. Összefoglalás 13. Írásbeli beszámoló 14. Írásbeli beszámoló javítása, pótlása 							
Gyakorlati órák és tematikája: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés, módszerek. Mérések kiértékelésének szempontjai, laborrend: 2. Analitikai alapismeretek: 3. Adszorpció: fajlagos felület meghatározása: 4. Viskozitás meghatározás: 5. Fizikai oldódási sebesség vizsgálata: 6. Kémiai oldódás vizsgálata: 7. Számolási feladat 8. Írásbeli beszámoló 9. Reakciókinetika I.: Elsőrendű reakció: 10. Reakciókinetika II.: Pszeudo-elsőrendű reakció: 11. Reakciókinetika III.: Hőmérséklet hatása a reakciósebességre (Arrhenius-összefüggés): 12. Reakciókinetika IV.: Másodrendű reakció 13. Reakciókinetika V.: Enzimreakciók kinetikája: 14. Gyakorlatok pótlása: 							
Az adott tantárgy határterületi kérdéseit érintő egyéb tárgyak (kötelező és választható tantárgyak is). A tematikák lehetséges átfedései: Kolloidika, Fiziológias gyógyszerészet és gyógyszerformatan, Nanotechnológia Nincs átfedés							
Konzultációk rendje: egyéni hallgatói igény szerint, egyeztetett időpontban							
Kurzus követelményrendszere							

A kurzus felvételének előzetes követelménye(i):

Általános kémia

Fizika gyógyszerészeknek

A foglalkozásokon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás igazolásának módja, pótlás lehetősége:

SE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában előírtak szerint

Hiányozni a gyakorlatok legfeljebb 25%-ról (3 gyakorlat) lehet, ezen felüli hiányzás esetén az intézetigazgató/tantárgyfelelős határozza meg az aláírás feltételeit és a pótlási lehetőség rendjét.

Az érdemjegy kialakításának módja, a félévközi részteljesítmény-értékelések (beszámolók, zárthelyi dolgozatok) formája, száma, témakörei és időpontjai, értékelésbe beszámításuk módja, pótlási és javítási lehetőségek (TVSZ. 25.-28.§-ban foglaltak szerint):

Az előadások és gyakorlatok anyagából 2 írásbeli beszámoló teljesítése: az első írásbeli beszámolót gyakorlati időben (félév közepén), a másodikat előadás idejében (félév végén) kell teljesíteni. Minden hallgató a saját gyakorlati idejében teljesíti az első írásbeli beszámolót.

Az írásbeli beszámolók pótlására/javítására beszámolónként két lehetőséget biztosítunk a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat szerint, a szorgalmi időszak utolsó hetében és a vizsgaidőszak első hetében. Javítás esetén a javítás eredménye felülírja a korábbi számonkérés eredményét.

A gyakorlatok elvégzése, a jegyzőkönyvek feltöltése a Moodle rendszerbe:

- A gyakorlatok elméleti háttere az előadásokon és a gyakorlatokon kerül ismertetésre.
- Nem kötelező minden gyakorlatot elvégezni, de az el nem végzett gyakorlat 0 %-kal kerül értékelésre és beleszámít a jegyzőkönyvekre kapható százalékba. A hiányzó gyakorlatok pótlására a félév végén, a pótgyakorlaton lehetőséget biztosít az Intézet.
- A gyakorlatra a hallgatónak előre elkészített jegyzőkönyvvel kell érkezni, amely a kiadott formának megfelel (cím, dátum, név, a mérés elve 2-5 mondatban).
- A gyakorlatokon a jegyzőkönyvekbe a mérési adatokat be kell írni.
- A gyakorlat akkor lesz teljesített, ha hallgató elvégezte a kísérletes munkát, a jegyzőkönyvbe a mérési adatokat beleírta és az oktató aláírásával és dátummal ezt igazolta. Aláírás nélkül a jegyzőkönyv nem fogadható el.
- A jegyzőkönyv elkészítése egyéni munka.
- A jegyzőkönyvek értékelése %-kal történik (0-100%).
- A jegyzőkönyvet, amely tartalmazza a gyakorlat címét, dátumot, a hallgató nevét, csoportszámát, a mérés elvét, a mérési adatokat, számolásokat, eredményeket, diagrammokat, következtetéseket a gyakorlat elvégzését követő hét végéig (határidő: vasárnap 24:00 óra) kell feltölteni a Moodle rendszerbe PDF formátumban. A jegyzőkönyvek határidőn túli feltöltésére további egy hét áll rendelkezésre (30% levonással) (vasárnap 24:00 óra). Ezt követően feltöltött jegyzőkönyv eredménye 0% (a gyakorlat teljesítése elfogadva, de eredménye 0%).
- A gyakorlatok és jegyzőkönyvek javítására nincs lehetőség.

A számonkérés során a mesterséges intelligencia használata nem megengedett.

A félév végi aláírás feltételei (TVSZ. 29.§-ban foglaltak szerint):

A TVSZ szerint, elégséges gyakorlati jegy.

A tárgy a félév végén gyakorlati jeggyel válik teljesítetté legalább elégséges minősítéssel, melyhez az alábbi feltételeknek kell megfelelni:

- az oktató aláírásával hitelesített és kiértékelt gyakorlati jegyzőkönyveket fel kell tölteni a Moodle rendszerbe, a jegyzőkönyvekre kapott százalékos értékek átlagának min. 50%-ot el kell érni
- a két írásbeli beszámolót teljesíteni kell, a két beszámoló átlagának minimum 50%-ot el kell érni.

A félév végén az érdemjegy a következőképpen kerül megállapításra:

a két írásbeli beszámoló százalékos eredménye és a jegyzőkönyvekre kapott százalékos értékek átlagának az átlag értéke: $(1. \text{ beszámoló százalékos eredménye} + 2. \text{ beszámoló százalékos eredménye} + \text{jegyzőkönyvek átlagának százalékos értéke})/3$

Ha ez az átlagérték

85,00-100%	az érdemjegy jeles (5)
75,00-84,99%	az érdemjegy jó (4)
60,00-74,99%	az érdemjegy közepes (3)
50,00-59,99%	az érdemjegy elégséges (2)
0-49,99%	az érdemjegy elégtelen (1)

A hallgató félév során egyéni munkával megoldandó feladatainak száma és típusa, ezek leadási határideje:

Laboratóriumi jegyzőkönyvek feltöltése a Moodle rendszerbe heti rendszerességgel a szorgalmi időszakban. Az adott, elvégzett gyakorlatból elkészített jegyzőkönyvet a következő hét végéig kell feltölteni.

A félév végi számonkérés típusa: aláírás/gyakorlati jegy/kollokvium/szigorlat/projektfeladat*

* Megfelelő aláhúzendó

Vizsgakövetelmények (tételsor, tesztvizsga témakörei, kötelezően elvárt paraméterek, ábrák, fogalmak, számítások listája, gyakorlati készségek, ill. a vizsgaként elismert projektfeladatok témakörei, teljesítésének és értékelésének kritériumai):

Az előadások és a gyakorlatok anyaga az elvárt tananyag.

A számonkérés során a mesterséges intelligencia használata nem megengedett.

A félév végi számonkérés formája: írásbeli/szóbeli/gyakorlati feladat teljesítése/projektfeladat teljesítése/kombinált vizsga (TVSZ. 30.§ szerint)**A jegymegajánlás lehetősége és feltételei:**

Jegymegajánlás nincs.

A tananyag elsajátításához, a tanulmányi teljesítmény értékelések teljesítéséhez szükséges ismeretek megszerzéséhez felhasználható alapvető jegyzetek, tankönyvek, segédletek és szakirodalom listáját, pontosan kijelölve, mely részük ismerete, melyik követelmény elsajátításához szükséges (pl. tételenkénti bontásban), valamint a felhasználható fontosabb technikai és egyéb segédeszközök, tanulmányi segédanyagok:

- Az előadásokon bemutatott diák, amelyek tartalmazzák a legfontosabb elméleti ismereteket.
- Segédanyagok a gyakorlatok kivitelezéséhez és a jegyzőkönyvek elkészítéséhez: jegyzőkönyv sablon szerkeszthető formában, minta jegyzőkönyv, segédanyag a gyakorlatokhoz, amely tartalmazza a gyakorlatok elméleti háttérének rövid összefoglalását, a mérések menetét, a kiszámítandó, ábrázolandó elvárásokat, az eredmények kiszámításához szükséges egyenleteket, képleteket, útmutatót a gyakorlatok kivitelezéséhez, a gyakorlatok elméleti ismereteit áttekintő diasort.

A számonkérésekre való felkészülés során a mesterséges intelligencia használata nem javasolt, saját felelősségre sem. Felkészülési célra csak a kiadott anyagok és a jelölt lektorált szakirodalom felhasználása ajánlott.

A megjelölt projektfeladatok során a mesterséges intelligencia támogató eszközként, nyelvi ellenőrzés, fordítási feladatok, irodalomkutatás, adatgyűjtés céljából a források ellenőrzését követően, azok feltűntetésével használható. Nem használható generatív módon, tartalmi és szerkezeti kialakításra, szöveg megfogalmazásra, képi szemléltetésre. A benyújtott munka tekintetében alapvető elvárás, hogy a forrásmegjelölés mellett az AI használatát is jelezni és megfelelően dokumentálni kell (mely AI rendszert, mely lépésekben, milyen célra használták fel.)

Ajánlott irodalom:

Zrínyi Miklós: A fizikai kémia alapjai, Semmelweis Kiadó (2015)

Dévai Attila, Antal István: A gyógyszeres terápia biofarmácia alapjai, Medicina (2009)

A.T. Florence, D. Attwood: Physicochemical Principles of Pharmacy, Pharmaceutical Press (2006)

D.T. Haynie: Biological Thermodynamics, Cambridge University Press (2001)

H. Moynihan, A. Craen: Physicochemical Basis of Pharmaceuticals, Oxford University Press (2009)

T.N. Tozer, M. Rowland: Introduction to Pharmacokinetics and Pharmacodynamics: The quantitative Basis of Drug therapy, Lippincott Williams and Wilkins (2006)

T.P. Kenakin: A Pharmacology Primer Theory, Applications and Methods, Academic Press (2006)

Több féléves tantárgy esetén a párhuzamos felvétel lehetőségére, valamint az engedélyezés feltételeire vonatkozó oktatási-kutatási szervezeti egység álláspontja:

igen*/nem*/egyéni elbírálás alapján* (* Megfelelő aláhúzendó)

A tantárgyleírást készítette: Prof. Dr. Zrínyi Miklós professor emeritus, Prof. Dr. Antal István egyetemi tanár, Dr. Ludányi Krisztina egyetemi docens

** A tantárgy tematikáját oly módon kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye más intézményben a kreditismerési döntéshozatalt, tartalmazza a megszerzendő ismeretek, elsajátítandó alkalmazási (rész)kézségek, (rész)kompetenciák és attitűdök leírását, reflektálva a szak képzési és kimeneti követelményeire.